

E E R S T E A D V E N T

29 november 2015

ds. Tienieke van Lindenhuisen

Wy wachtsje op de kening...

Lukas 1, 1-25

Aankondiging van de geboorte van Johannes

⁵ Toen Herodes koning van Judea was, leefde er een priester die Zacharias heette en tot de priesterafdeling Abia behoorde. Zijn vrouw, Elisabet, stamde af van Aäron. ⁶ Beiden waren vrome en gelovige mensen, die zich strikt aan alle geboden en wetten van de Heer hielden. ⁷ Ze hadden geen kinderen, want Elisabet was onvruchtbaar, en beiden waren al op leeftijd.

⁸ Toen de afdeling van Zacharias eens aan de beurt was om de priesterdienst te vervullen, ⁹ werd er volgens het gebruik van de priestersgeloof en werd Zacharias door het lot aangewezen om het reukoffer op te dragen in het heiligdom van de Heer. ¹⁰ De samengestroomde menigte bleef buiten staan bidden terwijl het offer werd gebracht. ¹¹ Opeens verscheen hem een engel van de Heer, die aan de rechterkant van het reukofferaltaar stond. ¹² Zacharias schrok hevig bij het zien van de engel en hij werd door angst overvallen. ¹³ Maar de engel zei tegen hem: 'Wees niet bang, Zacharias, je gebed is verhoord: je vrouw Elisabet zal je een zoon baren, en je moet hem Johannes noemen. ¹⁴ Vreugde en blijdschap zullen je ten deel vallen, en velen zullen zich over zijn geboorte verheugen. ¹⁵ Hij zal groot zijn in de ogen van de Heer, en wijnen andere gegiste drank zal hij niet drinken. Hij zal vervuld worden van de heilige Geest terwijl hij nog in de schoot van zijn moeder is, ¹⁶ en hij zal velen uit het volk van Israëel tot de Heer, hun God, brengen. ¹⁷ Als bode zal hij voor God uit gaan met de geest en de kracht van Elia om ouders met hun kinderen te verzoenen en om zondaars tot rechtvaardigheid te brengen, en zo zal hij het volk gereedmaken voor de Heer.'

¹⁸ Zacharias vroeg aan de engel: 'Hoe kan ik weten of dat waar is? Ik ben immers een oude man en ook mijn vrouw is al op leeftijd.' ¹⁹ De engel antwoordde: 'Ik ben Gabriël, die altijd in Gods nabijheid is, en ik ben uitgezonden om je dit goede nieuws te brengen. ²⁰ Maar omdat je geen geloof hebt gehecht aan mijn woorden, die op de voorbestemde tijd in vervulling zullen gaan, zul je stom zijn en niet kunnen spreken tot de dag waarop dit alles gaat gebeuren.'

²¹ De menigte stond buiten op Zacharias te wachten, en de mensen vroegen zich af waarom hij zo lang in het heiligdom bleef. ²² Maar toen hij naar buiten kwam, kon hij niets tegen hen zeggen. Ze begrepen dat hij in het heiligdom een visioen had gezien; hij maakte gebaren tegen hen, maar spreken kon hij niet. ²³ Toen zijn tempeldienst voorbij was, ging hij terug naar huis.

²⁴ Korte tijd later werd zijn vrouw Elisabet zwanger. Ze leefde vijf maanden lang in afzondering en zei bij zichzelf: ²⁵ De Heer heeft zich mijn lot

aangetrokken. Hij heeft dit voor mij gedaan opdat de mensen me niet langer verachten.

P R E E K

Het oude verhaal verstomt omdat er een nieuw verhaal wordt aangekondigd.

Gemeente van God, in Jezus Christus,

Het is een beetje een donderpreek geworden. Ik was zelf ook verrast. Kennelijk is het daar tijd voor. En dit de plek is waar ik dat kan doen. Mijn overdenking heeft zelfs een titel. En als mijn overdenkingen een titel hebben, berg je dan maar. En ik ben in goed gezelschap want de titel is mij ingegeven door Lukas. En de titel luidt: Het oude verhaal verstomt omdat er een nieuw verhaal wordt aangekondigd.

Een goed verstaander zou zomaar kunnen denken dat het over ons gaat. En misschien is dat ook wel zo. Over het dorpspetear dat we hadden in de Herberch, over hoe de omstanders ons als kerk zien. Zo mooi. En vervolgens weer die discussie op de gemeenteavond, over hoe we verder willen gaan. Maar misschien kan ik ook heel duidelijk zeggen: over hoe we verder gáán.

Maar we beginnen vandaag in de tempel. In het hart van de traditie en met een priester die sprakeloos wordt. Lukas begint met het oude verhaal dat verstomt omdat er een nieuw verhaal aangekondigd wordt. Een bijbels perspectief dus. Maar we zien het ook in de wetenschap, in de cultuur, in de samenleving. Er is vast nog wel iemand die af en toe in guldens rekent. Maar we hebben geen guldens meer. Zo gaat dat. *Panta rei* – zeggen de oude filosofen, alles stroomt. Het oude wordt vervangen door het nieuwe. Als je 't nog scherper durft te zeggen: het oude kan op een gegeven moment als afgeschreven worden beschouwd.

Er zijn mensen die zeggen dat dat ook voor de kerk geldt. Met echter een klein maar o, zo belangrijk verschil. Lukas vertelt ons vandaag dat het nieuwe ontkiemt in het oude. Lukas begint namelijk met de oude Zacharias en Elisabet die verbonden zijn met alles waar de Thora voor staat. Zij worden beschreven als rechtvaardigen. En dat is een joodse eretitel voor mensen die wandelen op de weg van God. Die godsdienstig en dus moreel alles willen doen zoals God het graag ziet. Hun toewijding ook aan de Eeuwige. Het zijn mensen die het volk dragen. Zulke mensen moeten er zijn en zulke mensen hebben we gelukkig. Als we verder willen hebben we zulke mensen nodig.

Lukas begint met het oude. Zo wil hij zijn evangelie beginnen. Lukas schrijft geschiedenis, zo kondigt hij zijn evangelie ook aan. Hij schrijft een verslag over de gebeurtenissen die zich in hun midden hebben voltrokken. Die zijn overgeleverd door ooggetuigen. In ordelijke vorm wil hij overtuigen van de betrouwbaarheid van alles wat er gebeurd is.

Lukas schrijft geschiedenis. Zoals wij op donderdag 17 december geschiedenis hopen te schrijven wanneer er een kindje gedoopt wordt in de Kladdertsjerke. De eerste in Nederland. De doopouders verheugen zich erop

om dat in die gemeenschap van jonge ouders te doen. Om hun kindje te laten dopen in de naam van God die groter is dan de zondagochtendienst. Met recht kun je dus zeggen dat ook bij ons het nieuwe ontkiemt in het oude. Ik hoop dat u zich daar bewust van bent dat wij geschiedenis schrijven. Op de gemeenteavond hebben we er over verteld. En werkelijk, ik heb mij verbaasd over het feit dat tot op dit moment niet één gemeentelid daarop gereageerd heeft. Alsof jullie het zijn die net als Zacharias zeggen: dat zit er voor ons uitgebluste mensen niet meer in. Zijn sommigen van jullie dan zo vergeten op wie je lijkt? Glijden we af naar een situatie waarin de omstanders enthousiaster zijn over de kerk dan de mensen in de kerk?

Het enige wat ik gehoord heb op die avond - en nogmaals, dat is niet persoonlijk - is zoiets als: 'Waarom moet het altijd gezellig' of iets in die trant. Nou, dan is mijn antwoord: 'Het moet niet gezellig, het is gezellig.' Ds. Liuwe Westra schreef een helder stuk in de LC: 'Als je dat wilt, onttrek je dan aan de gezamenlijkheid.' Als elkaars activiteiten je niet bevallen, kom dan niet. Neem een beslissing. Zoals de meeste jonge ouders er voor kiezen om de zondagochtendienst niet of niet meer te bezoeken. Er zijn genoeg mogelijkheden voor iedereen. Maar heb geen oordeel over elkaar of elkaars activiteiten.

Leg deze jonge ouders geen strobreed in de weg als het om nieuwe vormen van kerk-zijn gaat. En vooral niet in gedachten. Accepteer dat ze niet terugkomen in de oude vorm maar nieuwe vormen zoeken. Op 17 december schrijven de doopouders geschiedenis omdat ze Christus willen navolgen in die nieuwe gemeenschap van jonge ouders en hun kinderen.

Lukas kondigt het vandaag aan: het oude verhaal verstomt omdat er een nieuw verhaal wordt aangekondigd. Dat was op de gemeenteavond wel anders. Aan de ene kant die jonge kerkrentmeesters die plannen hebben, en lef. Die het nieuwe verkondigen. Die zich een slag in de rondte werken, voor de toekomst ook van de kerk. En aan de andere kant de bezwaren, het oude liedje – terwijl de beslissing toch al lang genomen was. Ze kunnen misschien een beetje onbezonnen zijn maar maak ze niet sprakeloos. Dat is alleen aan engelen.

Lukas kondigt het vandaag aan: het oude verhaal verstomt omdat er een nieuw verhaal wordt aangekondigd. En dat betekent niet dat het oude verdwijnt, mocht u daar bang voor zijn. Integendeel. Lukas zegt het zo duidelijk: het nieuwe ontkiemt in het oude. Kijk naar Zacharias en Elisabet - twee mensen die niets meer verwachten. Net als Abraham en Sara, Manoach en zijn vrouw, Elkana en Hanna. Maar ook zoveel anderen want dit gaat natuurlijk niet alleen over het krijgen van kinderen. Dit gaat over die momenten – want het zijn altijd momenten - dat je niets meer van het leven verwacht. Van je relatie, van je werk, van de wereld, dat je niets meer van de kerk verwacht. Van God. Of van mij. Al die situaties waarin het oude onvruchtbaar lijkt te zijn. Lijkt te zijn. Vanuit menselijk perspectief. Als je vergeten bent op wie je lijkt. Want niets is onvruchtbaar vanuit het perspectief van God.

God zelf blaast er nieuw leven in. Zoals God dat ook bij ons doet. Dat zou ons met blijdschap moeten vervullen ipv weer gemopper over het onkruid. Ook belangrijk maar maak het onkruid niet hoger, langer, belangrijker dan het hoort te zijn. Ik mis bij velen de blijdschap over wat er gebeurt bij ons. Leer dan van Lukas. Lukas is de evangelist van de blijdschap. De vreugde om wat komt. Lukas jubelt het uit nog voor Christus is geboren. Zoals het pioniersteam het uitjubelt nog voor het kindje is gedoopt. En dat is niet zomaar blijdschap. Blijdschap is niet iets dat op zichzelf staat. Blijdschap wordt in het leven altijd door iets anders veroorzaakt. Blij zijn heeft altijd een bron. En bij ons is dat een goddelijke bron. Het komt alles van U. Ben je dan zo vergeten op wie je lijkt?

Zacharias treedt de tempel binnen, naar het altaar. Hij zal het geweten hebben, gevoeld hebben. Dichterbij God is niet mogelijk. En hij vervult daar, op die plek, zijn opdracht. Ten behoeve van het volk, en misschien ook wel van zichzelf. Een offer voor de Heer, bidden om toekomst, voor de wereld, voor de ander, voor jezelf. Een gebed doen opstijgen tot God. In de tempel, in de stilte, in je hart.

En er verschijnt een engel die hem vertelt dat zijn gebed verhoord is en dat Elisabet hem een zoon zal baren. En de engel legt uit dat de zoon die Zacharias en Elisabet zullen krijgen het volk gereed zal maken voor de komst van de Heer. Hij zal Johannes heten en bijzonder zijn. Hij zal als bode voor de Heer uitgaan. Het verhaal van God dat verder gaat met een klein kind. Het kind van Zacharias en Elisabet, het kind van Maria en Jozef, de kinderen die aan ons zijn toevertrouwd.

Maar Zacharias twijfelt. Ook al wordt een mens door God aangeraakt, ook al verschijnt er een engel - het is dus niet zo maar klaar. Is dat het wat ik zie op die gemeenteavonden van ons? Voelen we niet meer dat we aangeraakt worden? Is er meer tijd nodig? Waarvoor dan toch. Alles is gereed, alles is er al. De mensen, de lef, het enthousiasme, de Geest. Maar Zacharias kan de belofte niet geloven en de engel legt hem daarom dus het zwijgen op. Zacharias is met stomheid geslagen. Maar de mensen om hem heen gelukkig niet – zie Lukas 3,22. De omstanders niet. Zij begrepen het. Zij worden namelijk gezegend door wat ze zien. En weet u, zo kan ik dat dorpspetear in de Herberch ook samenvatten. De omstanders voelen zich gezegend door wat ze zien. Nu de kerk zelf nog?

Want het zal verder gaan. Vanuit deze twee gezegende mensen, Zacharias en Elisabet, zal het verder gaan. Met hun zoon Johannes, de wegbereider. Met wie na hem komt, Jezus Christus, met het eerste kindje dat gedoopt wordt in de Kladdertsjerke, met allen die zich laten raken door het nieuwe dat ontkiemt in het oude. Het oude dat verstomt omdat een nieuw verhaal aangekondigd wordt. Amen.